

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobců: a) P. E. S. L., b) L. L. S. W., c) nezletilá I. S. S., všichni zastoupeni Mgr. Beatou Kaczynskou, advokátkou se sídlem Masarykovy sady 76/18, Český Těšín, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3. 2021, č. j. 19 Az 50/2020 - 60,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3. 2021, č. j. 19 Az 50/2020 - 60, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2020, č. j. OAM-68/ZA-ZA11-P06-2019, a č. j. OAM-67/ZA-ZA11-P06-2019, **se zrušují** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Odměna ustanovené advokátky Mgr. Beaty Kaczynské **se určuje** částkou 18 731 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutími ze dne 7. 9. 2020 č. j. OAM-68/ZA-ZA11-P06-2019, a č. j. OAM-67/ZA-ZA11-P06-2019, žalovaný neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobci podali proti rozhodnutím žalovaného žaloby u Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“), který je spojil ke společnému projednání a následně je v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Ztotožnil se se závěrem žalovaného, že žalobci neuvedli žádné skutečnosti nasvědčující tomu, že ve své vlasti vyvíjeli činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byli azylově relevantním způsobem pronásledováni. Výkon advokacie, v rámci kterého při obhajobě svých klientů žalobce a) veřejně vyjadřoval názory proti vládě, označil krajský soud jako pouhý výkon zaměstnání, jehož součástí při stavbě obhajoby bylo poukázat na případné nezákonné chování státních orgánů a zpravodajských bezpečnostních složek v zemi. Rozhodně se však nejednalo o projev politických názorů. Krajský soud přisvědčil závěrům žalovaného, že tvrzení žalobců, že návštěva příslušníků venezuelské zpravodajské služby SEBIN u žalobců doma [kde vulgárně nadávali a vyhrožovali žalobci a) zabitím] měla souvislost s advokátní činností žalobce a), je účelové a nepodložené. Dle krajského soudu bylo toto jednání příslušníků SEBIN vůči žalobci a) nezákonné, nejednalo se však o postup, který by bylo možno hodnotit jako pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo jako projev oficiální politiky Venezuely vůči žalobci a). Tito příslušníci SEBIN měli zejména finanční motivy, jelikož od žalobce a) přijali úplatek v hodnotě 1 000 USD. Žalobce a) sice podal v souvislosti s tímto incidentem trestní oznámení, nevyčkal však na výsledek vyšetřování a opustil zemi. Krajský soud zdůraznil, že žalobce a) nebyl v souvislosti s výkonem svého zaměstnání nikdy z ničeho obviněn a nebyl ani trestně stíhán. Krajský soud ve shodě s žalovaným odkázal na rozpory ve výpovědích žalobce a) a vyhodnotil, že žalobce a) v některých částech své výpovědi svůj azylový příběh vygradoval s cílem dosáhnout pozitivního rozhodnutí ve věci a uzavřel, že u žalobce a) nebyly dány důvody pro udělení azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu. Soud rovněž souhlasil s žalovaným, že nebylo lze dospět ani k závěru, že by žalobci a), b), c) mohli ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, k čemuž odkázal na rozhodnutí žalovaného. Tvrzené obavy žalobců z pronásledování soud neshledal opodstatněnými ani z hlediska podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Krajský soud uzavřel, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o pobytu cizinců“). Rozsudek krajského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je v plném znění dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobci (dále též „stěžovatelé“) podali proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Stěžovatelé vyjádřili přesvědčení o nesprávnosti závěrů krajského soudu, který se ztotožnil s žalovaným v posouzení, že v případě stěžovatelů nebyly naplněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Poukázali na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž vyplývá, že věrohodná výpověď žalobce je dostatečným důkazním prostředkem, který prokazuje hrozbu pronásledování či hrozbu vážné újmy. Má-li žalovaný pochybnosti, je na něm, aby shromáždil důkazy, které jeho věrohodnost zpochybňují.

pokračování

Žalovaný měl aplikovat pravidlo „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“. Stěžovatelé poukázali na důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti a zdůraznili, že azylový příběh žalobců nebyl ze strany žalovaného vyvrácen. Proto bylo třeba považovat jejich obavy z možného budoucího pronásledování za důvodné (i s ohledem na to, že ze zpráv o zemi původu jasně vyplývá porušování základních lidských práv ze strany venezuelské vlády). Závěr krajského soudu, že činnost stěžovatele a) neodůvodňuje obavy z pronásledování a jednání, kterému již čelil ze strany příslušníků SEBIN, není možné hodnotit jako pronásledování z azylově relevantních důvodů ani jako projev oficiální politiky Venezuely, je zjevně nesprávný a nemá oporu ve spisech a shromážděných zprávách o zemi původu. Stěžovatel a) se po celou dobu řízení držel jedné dějové linie a jeho výpovědi je nutno hodnotit jako konzistentní. Dále v kasační stížnosti poukazovali na procesní pochybení, zejména na porušení § 51 s. ř. s., k čemuž odkazovali i na judikaturu. Stěžovatelé proto navrhli, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti vyslovil přesvědčení, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Zopakoval svůj závěr, že stěžovatel a) minimálně v některých částech vygradoval své výpovědi s cílem dosáhnout pozitivního rozhodnutí ve věci. Stěžovatelé dle jeho názoru opustili vlast ve snaze zajistit si lepší budoucnost, nikoli z důvodu problémů způsobených výkonem advokátní praxe stěžovatele a). Zdůraznil, že stěžovatel a) sám uvedl, že nemá žádné politické přesvědčení a nikdy se politicky neangažoval. V průběhu správního řízení nesdělil ani jinou skutečnost nasvědčující tomu, že jakýmkoli způsobem uplatňoval ve vlasti svá politická práva a svobody. Advokátní činnost, kterou stěžovatel a) vykonával, nelze dle žalovaného hodnotit jako projev politických názorů, ale pouze jako výkon zaměstnání. Krajský soud se nedopustil ani žádných proseních pochybení. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost či zamítl.

V.

[5] Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. Soud se proto v souladu s § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatelů, a je tedy přijatelná. V opačném případě je totiž na místě kasační stížnost odmítnout jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního zdejší soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[6] Kasační stížnost tedy může být přijatelná mimo jiné v případě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tak tomu je i v právě projednávané věci, neboť, jak bude rozebráno níže, posouzení odůvodněnosti strachu stěžovatele a) z pronásledování z důvodu výkonu advokátní praxe a posouzení jeho nedůvěryhodnosti, jakož i navazující rozhodnutí o žádostech všech stěžovatelů byla takovými zásadními pochybeními stížena.

[7] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] V nynější věci podal stěžovatel a) žádost o mezinárodní ochranu z důvodu problémů s venezuelskou zpravodajskou službou SEBIN, které měl v souvislosti se svou právníčnou činností, kdy jako advokát obhajoval klienty vystupující proti režimu. Stěžovatelky b) a c) svoje žádosti odvozovaly od žádosti stěžovatele a).

[10] Nejvyšší správní soud předesílá, že zásadním pochybením, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, a které proto zakládá přijatelnost kasační stížnosti, může být za určitých okolností i nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, a to dokonce i za situace, kdy to stěžovatel ani výslovně nenamítne (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2010, č. j. 1 Azs 20/2010 - 238). Otázkou nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již opakovaně zabýval, přičemž například v rozsudku ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, vyslovil závěr, že „*nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny.*“ V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 134/2004 Sb. NSS se uvádí, že „*opomene-li krajský (městský) soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je jeho rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.).*“ Z judikatury Nejvyššího správního soudu rovněž vyplývá, že uvedené principy přezkoumatelnosti zdůrazněné ve vztahu k rozhodnutím správních soudů je třeba vztáhnout i na případy, kdy jsou přezkoumávána správní rozhodnutí. Jen řádně a srozumitelně vysloveným právním závěrům správních orgánů lze totiž vytýkat jejich nesprávnost, resp. nezákonnost, a na základě takovýchto výtek je podrobit soudnímu přezkumu. Pokud pak správní rozhodnutí nedostojí vytčeným principům, například proto, že z něj nevyplývá, jaký skutkový základ (skutková zjištění) vzal rozhodující správní orgán za prokázaný a jak jej následně právně hodnotil (jaké konkrétní právní normy na něj aplikoval), je třeba na takové rozhodnutí správního orgánu pohlížet jako na nepřezkoumatelné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2014, č. j. 7 Afs 14/2014 - 80).

pokračování

[11] Ve vztahu k rozhodování ve věcech mezinárodní ochrany je třeba předeslat, že se jedná o řízení, v němž je často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze. Zároveň se jedná o rozhodování prospektivní (posuzuje se tedy riziko pronásledování či vážné újmy v budoucnu), kdy má nesprávné rozhodnutí pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifickým řízením o mezinárodní ochraně proto odpovídá i standard a rozložení důkazního břemene, jež je vychýleno ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. „*Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují. V mnoha případech však musí žalovaný rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani žadatel, ani žalovaný schopen doložit, či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele*“ (rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS). V rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.*“ Pokud se tedy žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83, či ze dne 18. 12. 2014, č. j. 2 Azs 139/2014 - 38).

[12] V nyní projednávané věci stěžovatel a) od počátku řízení konzistentně tvrdil, že důvodem jeho žádosti o mezinárodní ochranu byly problémy s venezuelskou zpravodajskou službou SEBIN, jejíž příslušníci přišli dne 2. 12. 2018 ke stěžovateli domů, kde mu vulgárně nadávali, vyhrožovali mu mj. tím, že ho zabijí, a to proto, že je vlastizrádce a má v plánu narušit nadcházející volby. Stěžovatel a) zdůrazňoval, že ačkoli nebyl členem žádné politické strany či hnutí, ani se nevěnoval politickému aktivismu, vyjadřoval své politické názory veřejně v rámci výkonu profese advokáta, když před soudem obhajoval klienty protestující proti vládě. Žalovaný se však v rozhodnutí ve věci stěžovatele a) zaměřil na jeho vyjádření, že nebyl členem žádné politické strany či hnutí ani se nevěnoval politickému aktivismu. Na základě toho žalovaný uzavřel, že stěžovatel a) nebyl jakkoli politicky činný, a bez dalšího konstatoval, že obhajoba klientů před soudem, na kterou stěžovatel poukazoval, není vyjádřením politických názorů stěžovatele, ale pouhý výkon jeho profese advokáta. Pokud jde o incident s příslušníky SEBIN u stěžovatelů doma, žalovaný nepochybně, že k němu došlo, uzavřel však, že „*spojení tohoto případu s advokátní činností žadatele [stěžovatele a), pozn. NSS] je pouze jeho čistá spekulace, respektive jeho zjevně účelové a ničím nepodložené tvrzení*“ [viz s. 8 rozhodnutí žalovaného ve věci stěžovatele a)]. Dále pak žalovaný vyhodnotil, že incident nebyl projevem oficiální politiky Venezuely, ale pouze nezákonným jednáním konkrétních příslušníků SEBIN, neboť tito opustili domov stěžovatelů poté, co jim stěžovatel a) nabídl

úplatek ve výši 1000 USD. Žalovaný stěžovateli a) vytkl, že ačkoli učinil o popsaném incidentu oznámení na státním zastupitelství, nevyčkal konce řízení, ale s celou rodinou vycestoval ze země. Žalovaný pak poukázal i na dílčí nesrovnalosti ve výpovědi stěžovatele a) ohledně specifikace případů, které obhájoval před soudem, a dále na neshodu výpovědi stěžovatele a) a stěžovatelky b) ve věci oblečení příslušníků SEBIN v době jejich návštěvy u stěžovatelů doma a otázky toho, které osoby byly incidentu přítomny. Na základě citovaných nesrovnalostí uzavřel, že stěžovatel a) svoji výpověď vygradoval s cílem dosáhnout příznivého rozhodnutí ve věci. Žalovaný proto stěžovateli a), ani stěžovatelkám b) a c), jejichž žádosti se odvíjely od činnosti stěžovatele a), mezinárodní ochranu nepřiznal.

[13] Nejvyšší správní soud předně nemůže souhlasit se závěrem, že advokátní obhajoba klientů před soudem nemůže představovat vyjadřování politických názorů, protože se jedná o výkon profese advokáta. Touto logikou by totiž byla vyloučena též např. politická aktivita novinářů, kteří své názory vyjadřují v článcích či reportážích, neboť by se rovněž dalo uzavřít, že tvorba článků a reportáží je náplní jejich profese. Takový závěr by však byl ve vztahu k novinářům zjevně nesprávný, neboť Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 28. 11. 2018, č. j. 9 Azs 133/2018 - 93, vyslovil, že tvrzená příslušnost k novinářskému profesnímu stavu může z důvodu možného konfliktu s politickou mocí v určitém konkrétním státě představovat příslušnost k pronásledované sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, popřípadě dosáhnout intenzity pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu (zejména svobody projevu). Obdobně je třeba pohlížet i na výkon advokacie a zkoumat konkrétní okolnosti ve vztahu ke stěžovateli a) jako žadateli o mezinárodní ochranu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu může i při výkonu advokacie dojít k vyjadřování politických názorů, a to jak přímo, tak i nepřímo. K tomu může dojít již tím, že advokát zastupuje klienta, který vyvíjí protistátní (protirežimní) činnost. Zcela jistě pak nelze v případě aktivní obhajoby vyloučit ani kroky režimu vůči takovým advokátům (ostatně zde lze poukázat na obecně známé skutečnosti týkající se např. advokátů zastupujících disidenty v Československu před rokem 1989). Žalovaný proto pochybil, jestliže bez náležitého odůvodnění uzavřel, že výkon advokacie nemohl představovat azylově relevantní vyjadřování politických názorů. V dané situaci bylo nutno posoudit konkrétní advokátní činnost vykonávanou stěžovatelem a). Její výkon pak bylo nutno hodnotit ve všech souvislostech věci a s přihlédnutím k informacím o zemi původu. Nutno bylo zohlednit i vnímání výkonu advokacie ze strany vládnoucí moci a případný postup úřadů proti advokátům, kteří jsou vyhodnoceni jako potenciální hrozba pro dané státní zřízení. V této souvislosti bylo rovněž namístě vyjasnit žalovaným poukazované rozpory ohledně specifikace případů, které stěžovatel a) obhájoval před soudem.

[14] Co se týče incidentu s příslušníky zpravodajské služby SEBIN, žalovaný – ač zdůrazňoval rozpory ve výpovědích stěžovatelů ohledně oděvu těchto příslušníků během incidentu a zúčastněných osob – nepochybně, že k němu došlo, a ve svém rozhodnutí výslovně uvedl, že šlo o zjevně nezákonné počínání vůči stěžovateli a) [viz s. 8 rozhodnutí žalovaného ve věci stěžovatele a)]. Bez bližšího odůvodnění však uzavřel, že stěžovatelem a) tvrzená souvislost mezi daným incidentem a advokátní činností stěžovatele a) je „*pouze jeho čistá spekulace, respektive jeho zjevně účelové a ničím nepodložené tvrzení*“. Žalovaný však nekonkretizoval, na základě jakých skutečností dospěl k závěru, že dané stěžovatelovo

pokračování

tvrzení je spekulativní a účelové, ani jak dovodil, že příslušníci SEBIN při návštěvě domova stěžovatelů nejednali jako zástupci vládnoucí moci, ale měli soukromé finanční motivy, jestliže od stěžovatele a) přijali úplatek ve výši 1 000 USD. Nejvyšší správní soud shledává žalovaným provedenou interpretaci událostí provedenou žalovaným za spekulativní a nepodloženou. Z výpovědi stěžovatele a) i stěžovatelky b) vyplývá, že korupce je ve Venezuele všudypřítomným fenoménem. S ohledem na velice špatnou ekonomickou situaci v zemi by bylo lze se s žalovaným ztotožnit potud, že přijetí úplatku příslušníky SEBIN nasvědčuje tomu, že tito v rámci konfliktu se stěžovatelem a) využili situace k získání majetkového prospěchu. Bez dalšího však nelze dospět k závěru, že domov stěžovatele a) navštívili již s tímto cílem, jak učinil žalovaný – stěžovatel ostatně vypověděl, že příslušníkům peníze nabídl až v návaznosti na jejich výhrůžky ze strachu, že by jej na místě odvedli, což žalovaný nerozporoval. Nejvyšší správní soud v této souvislosti nemohl přehlédnout, že se žalovaný ve svém rozhodnutí vůbec nezabýval povahou a činností zpravodajské služby SEBIN ve Venezuele, ačkoli právě tato skupina měla klíčovou roli v azylovém příběhu stěžovatelů, a porovnání dostupných informací o SEBIN s výpověďmi stěžovatelů mohlo přispět k objasnění skutkových okolností posuzovaného případu.

[15] Ani ze skutečnosti, že stěžovatel a) jako právní profesionál v rámci své praxe se zpravodajskou službou SEBIN v minulosti pracovně přišel do styku, pak nelze bez dalšího uzavřít, že stěžovatel a) nemohl být ve vlasti pronásledován ze strany zpravodajských bezpečnostních složek a venezuelských státních orgánů. Rovněž fakt, že stěžovatel a) s celou rodinou [stěžovatelkami b) a c)] vycestoval ze země dříve, než bylo posouzeno jeho trestní oznámení ohledně incidentu se SEBIN, není jednoznačným podkladem pro závěr, který učinil žalovaný, a sice že stěžovatelům nehrozilo nebezpečí. V této souvislosti bylo vhodné se zabývat stavem právního státu ve Venezuele, možností tamních občanů se bránit proti svévolnému jednání státních složek, mezi něž SEBIN patří, resp. tím, do jaké míry je případná obrana pouze formální, a nakolik mají občané skutečnou možnost domoci se ochrany. Rovněž bylo namístě obstarat si informace o právní úpravě vlastizrady, kterou stěžovatel označil jako trestný čin kladený mu za vinu skupinou SEBIN, trestu za ni, a objasnit např., zda je obvinění z vlastizrady ve Venezuele v praxi užíváno pro křivá obvinění nepohodlných osob. Nic z toho však žalovaný neučinil a bez dalšího dospěl k závěru, že z popsanych skutečností vyplývá, že stěžovatel a) svou výpověď vygradoval s cílem dosáhnout příznivého rozhodnutí ve své věci, aniž by však označil, kterým částem výpovědi stěžovatele neuvěřil (mimo výše zmíněného závěru o „účelovosti“ tvrzení o souvislosti výkonu advokátní praxe a incidentu se SEBIN, který však žalovaný řádně neodůvodnil).

[16] K věrohodnosti stěžovatele a), resp. i stěžovatelky b) Nejvyšší správní soud připomíná, že v řízení o žádostech o mezinárodní ochranu je výpověď žadatele primárním důkazním prostředkem, neboť důkazy prokazující věrohodnost tvrzení žadatelů jsou často nedostupné. Jak vyplývá z výše citované judikatury, je to správní orgán, kdo či vyvrací pravdivost žadatelových tvrzení. Z označené judikatury se dále podává, že pokud se žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení drží jedné dějové linie a jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, je třeba z takové výpovědi vycházet. Z výše uvedeného vyplývá, že se stěžovatel a), od něhož se odvíjelo posouzení i v případech stěžovatelky b) a c), se v průběhu řízení v hlavních rysech jednoznačně jedné dějové linie držel. Jestliže

zjištěné nesrovnalosti v jeho výpovědi, resp. ve výpovědi stěžovatelky b) dle žalovaného založily pochybnost o jejich věrohodnosti, bylo povinností žalovaného sporné skutečnosti vyjasnit, a to v kontextu informací o zemi původu. Ačkoliv žalovaný do spisu zprávy o zemi původu stěžovatelů založil, a tyto ve svých rozhodnutích označil, obsahem těchto zpráv se již však v rozhodnutích řádně nezabýval, resp. výpovědi stěžovatelů náležitě nehodnotil v jejich kontextu. Nejvyšší správní soud přitom nepřehlédl, že žalovaný v souvislosti s posuzováním podmínek pro doplňkovou ochranu na s. 15 rozhodnutí ve věci stěžovatele a) [resp. na s. 11-12 rozhodnutí ve věci stěžovatelek b) a c)] konstatoval obecně nepříznivou situaci ve Venezuele, uzavřel však, že se stěžovatel a) v zemi nikdy politicky neangažoval, ani nebyl terčem žádných represí, a proto žalovaný neshledal ohrožení stěžovatele a) ani stěžovatelek b) a c) místní ekonomickou či politickou krizí. Takové vyjádření žalovaného s ohledem na Nejvyšším správním soudem výše označené skutečnosti a nutnost jejich vzájemného hodnocení nelze shledat dostačujícím.

[17] Z uvedených důvodů neměl krajský soud žaloby zamítnout, ale měl rozhodnutí žalovaného zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Za této situace nebylo třeba důkladně zkoumat ani procesní vady v postupu krajského soudu. Soud pouze obecně konstatuje, že rozhodnutí akcentovaná v kasační stížnosti (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, č. j. 5 Azs 5/2003 - 33, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 119/2005 - 77, a ze dne 7. 4. 2021, č. j. 4 Azs 363/2020 - 50) se týkala odlišné skutkové i právní situace. Co se týče ztížených podmínek zastupování v průběhu platnosti restriktivních opatření k zamezení šíření onemocnění COVID-19 a v kasační stížnosti tvrzené nemožnosti nahlédnout do spisu, Nejvyšší správní soud shledal, že ze spisu krajského soudu nevyplývá, že by zástupkyně stěžovatelů požadavek na nahlížení vznesla, přičemž zástupkyně uplatnění tohoto požadavku ani jinak nedoložila. V daném případě proto Nejvyšší správní soud shledal, že nic nenasvědčuje tomu, že by zástupkyně o nahlížení do spisu požádala, ani to, že by jí bylo odepřeno, protože nelze uzavřít, že by se krajský soud v této souvislosti dopustil pochybení.

[18] Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou. Proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného, přistoupil Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rovněž ke zrušení tohoto rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

[19] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i rozhodnutí žalovaného, rozhodl také o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelé měli ve věci úspěch, náleží jim proto náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení.

pokračování

[20] Ze spisu krajského soudu ani spisu Nejvyššího správního soudu však nevyplývá, že by stěžovatelům v řízení o žalobě či v řízení o kasační stížnosti jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly. Stěžovatelé neměli náklady se zaplacením soudních poplatků, neboť cizinci jsou v řízení ve věcech mezinárodní ochrany osvobozeni od placení soudních poplatků podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Neměli ani náklady spojené s právním zastoupením, neboť v řízení před krajským soudem byla stěžovatelům ustanovena zástupkyně, která stěžovatele zastupovala i v řízení o kasační stížnosti.

[21] Výše odměny ustanovené advokátky byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále též „advokátní tarif“). Prvním úkonem, který vůči soudu ustanovená advokátka prokazatelně učinila, bylo podání kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2021, č. j. 1 As 98/2012 - 21); soud jí proto v nynějším řízení přiznal odměnu za dva úkony právní služby: převzetí a příprava zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a sepsání doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní služby při zastoupení jedné osoby činí podle § 7 bodu 5, užitého na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, 3 100 Kč. V nynějším případě se však snižuje o 20 %, tj. o 620 Kč za každý úkon, podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, neboť se jednalo o společný úkon při zastupování více osob (tzn. 2 480 Kč za jeden úkon za jednu osobu). Odměna tak činí 14 880 Kč za dva úkony provedené při zastoupení tří osob. Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je třeba k ní přičíst 300 Kč za každý ze dvou úkonů na úhradu hotových výdajů, tj. 600 Kč. Protože je advokátka plátkyní DPH, zvyšuje se její odměna o částku odpovídající této dani (sazba daně 21 %). Celková výše odměny tak po zaokrouhlení činí 18 731 Kč. Tato částka bude vyplacena k rukám zástupkyně stěžovatelů Mgr. Beaty Kaczynské, advokátky, ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moc tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu